

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen mellan de nordiska länderna om nordisk arbetsmarknad för personer som genomgått en behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner överenskommelsen mellan de nordiska länderna om nordisk arbetsmarknad för personer som genomgått en behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier, som ingicks i Köpenhamn i oktober 1990. Syftet med överenskommelsen är att i avsikt att bevara och vidareutveckla den gemensamma nordiska arbetsmarknaden öka möjligheten till rörelsefrihet mellan de nordiska länderna för personer som har genomgått i överenskommelsen avsedd utbildning. Enligt överenskommelsen får en person, som är medborgare i något nordiskt land och som genomgått en för sitt yrke eller tjänst behörighetsgivande högre utbildning, rätt att även i de andra nordiska länderna utöva sitt yrke eller behörighet till motsvarande tjänst på villkor som närmare

definieras i överenskommelsen. Med högre utbildning avses i överenskommelsen utbildning som omfattar minst tre års studier, till vilken de normala antagningsvillkoren utgörs av av en allmän eller yrkesinriktad gymnasial utbildning. Överordnade tjänster inom den offentliga förvaltningen samt tjänster inom rättsväsendet, åklagarväsendet, polisen och försvarsmakten samt tjänster, som är av betydelse för den nationella säkerheten, kan förbehållas landets egna medborgare.

Överenskommelsen träder i kraft trettio dagar efter det att samtliga parter har godkänt den. I propositionen ingår ett lagförslag om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen. Lagen är avsedd att träda i kraft samtidigt som överenskommelsen.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och ärendets beredning

1.1. Nuläge

Överenskommelsen om nordisk arbetsmarknad för personer som genomgått en behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier, är en fortsättning på det nordiska samarbete som eftersträvar att ingen nordisk medborgare skulle vara förhindrad att i ett annat nordiskt land få ett arbete som motsvarar utbildningen. Mellan de nordiska länderna har på detta område tidigare ingåtts ett ramavtal om gemensam nordisk arbetsmarknad (FördrS 40/1983), en

överenskommelse om godkännande av vissa yrkesgrupper för verksamhet inom hälso- och sjukvården och veterinärväsendet (FördrS 42/1983), ett avtal om gemensam nordisk arbetsmarknad för klasslärare i grundskolan (FördrS 24/1984) samt avtalen om gemensam arbetsmarknad för ämneslärare och lärare i praktisk-estetiska ämnen i grundskolan samt i gymnasiet och yrkesläroanstalterna (FördrS 11/1989). Under beredning är ytterligare en överenskommelse om nordisk arbetsmarknad för personer som genomgått en gymnasial eller eftergymnasial yrkesinriktad utbildning omfattande högst tre årsstudier.

Enligt överenskommelsen får medborgare i de nordiska länderna med en i ett annat nordiskt land genomgången utbildning rätt att få godkännande som yrkesutövare och tjänstebehörighet på i överenskommelsen närmare föreskrivna villkor. Överenskommelsen tillämpas inte på de yrkesgrupper som omfattas av ovan nämnda överenskommelser.

I Finland finns det få sådana yrken som omfattas av överenskommelsen och vilkas utövande kräver ett särskilt godkännande. Det enda sådana yrket, om vars behörighetsvillkor stadgas på lagnivå, är advokat. Övriga yrken som omfattas av överenskommelsen är i Finland bl.a. av Centralhandelskammaren och av handelskamrarna godkända revisorer, laboratorieskötare och ledare för elarbeten.

Enligt artikel 2 stycke 5 i överenskommelsen kan en statlig tjänst sökas också av en person, som i annat nordiskt land genomgått en utbildning som i stort sett motsvarar den utbildning som krävs för tjänsten. Enligt 85 § regeringsformen bestäms om lärdomsprov för erhållande av statstjänst genom förordning, såvitt därom inte är stadgat i lag. De stadgade behörighetsvillkoren har tolkats så, att endast i Finland genomgången utbildning medför den krävda utbildningen. Enligt lagen om den tjänstebehörighet som högskolestudier utomlands medför (531/1986) ger utomlands genomgången högskoleutbildning samma behörighet för offentlig tjänst eller befattning som i Finland bedrivna högskolestudier, om dessa studier jämställs med varandra genom beslut av statsrådet eller undervisningsministeriet, som fattats med stöd av denna lag. Denna lag har dock ändrats till följd av EES-avtalet. Ytterligare kan utomlands bedrivna studier med stöd av vissa specialstadganden medföra behörighet till vissa högskole- och forskartjänster. Vidare finns det stadganden om rätt för den som vid utländsk högskola avlagt medicinsk eller odontologisk grundexamen att utöva läkar- eller tandläkaryrket i tjänst hos staten, kommun eller samkommun (lag om utövning av läkaryrket, 562/1978, och lag om utövning av tandläkaryrket, 563/1978). Ytterligare utgör de studier som avses i ovan nämnda nordiska avtal undantag från det krav, att endast i Finland bedrivna studier medför tjänstebehörighet.

I regeringsformens 84 § uppräknas de högre tjänster inom statsförvaltningen, till vilka endast finska medborgare kan utnännas.

Vidare uppräknas i 9 a § (725/1989) statstjänstemannalagen vissa andra statliga tjänster, till vilka likaså kan utnännas endast finska medborgare. Dessa är alla sådana som nämns i artikel 10 i överenskommelsen, varför bestämmelserna i den inte till denna del står i strid med finsk lagstiftning.

Enligt artikel 4 i överenskommelsen kan Finland som villkor för godkännande kräva att den sökande har tillfredsställande kunskaper i finska eller, om det krävs enligt finsk lagstiftning, i svenska. Under samma förutsättningar kan Finland kräva att sökanden har tillfredsställande kunskaper i både finska och svenska. I lagen angående den språkkunskap, som skall av statstjänsteman fordras (149/1922) och i förordningen om verkställighet av lagen (312/1922) stadgas om den kunskap i finska och svenska som utgör villkor för tjänstebehörighet. Enligt lagens 5 § (728/1989) kan republikens president av särskilda skäl meddela dispens från behörighetsvillkoren enligt lagen eller lindring i dem. Vid beredningen av överenskommelsen har likväl gemensamt konstaterats, att kraven på språkkunskap i överenskommelsen inte står i strid med finsk nationell lagstiftning.

1.2. Ärendets beredning

Överenskommelsen mellan de nordiska länderna om nordisk arbetsmarknad för personer som genomgått en behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier har beretts inom Nordiska ministerrådet sedan år 1989. I januari 1990 tillsattes en expertgrupp med representanter för alla de nordiska länderna för att färdigställa den slutliga avtalstexten. Överenskommelsen undertecknades i oktober 1990 i Köpenhamn. Förutsättningarna för överenskommelsens godkännande och behövliga lagstiftningsåtgärder har utretts i samarbete mellan utrikesministeriet, finansministeriet och undervisningsministeriet. De övriga nordiska länderna har redan godkänt överenskommelsen.

Utlåtanden om överenskommelsen har inbegärts från justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, Ålands landshovstyrelse och Finlands Advokatförbund.

I alla utlåtanden förordas att överenskommelsen godkänns. Justitieministeriet och undervisningsministeriet har dock ansett att överenskommelsen inte behövs med hänvisning till EG-lagstiftningen, som kommenteras nedan, men de har inte motsat sig ett godkännande.

1.3. Överenskommelsens förhållande till EG-lagstiftningen

Den nordiska överenskommelsen innehåller en likadan ordning för erkännande av examensbevis som EG-direktivet om erkännande av examensbevis (89/48/EEG). För att sätta i kraft detta direktiv i Finland har lagen om erkännande av examensbevis som tilldelats medborgare i stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (1597/1992) och lagen om ändring av lagen om den tjänstebehörighet som högskolestudier utomlands medför (1598/1992) stiftats. Överenskommelsen berörs även av EG-direktivet om underlättande för advokater att effektivt begagna sig av friheten att tillhandahålla tjänster (77/249/EEG). Ikraftsättandet av detta direktiv har krävt vissa justeringar i rättegångsbalken och lagen om advokater (31/1993).

Även om utgångspunkten och principerna är de samma i såväl EG-systemet som den nordiska ordningen för erkännande av examensbevis finns det skillnader mellan de två systemen. I Finland har det ansetts att den nordiska överenskommelsen innehåller vissa bestämmelser som avviker från direktiven på ett för den enskilde ofördelaktigt sätt, men att den också innehåller bestämmelser som avviker från direktiven på ett sätt som är fördelaktigt för den enskilde. Ett godkännande av överenskommelsen kräver dock inte att de nämnda lagarna ändras.

Förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet är en kärnprincip i såväl avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES, (artikel 4) som Romfördraget (artikel 6). Denna princip innebär att diskriminering på grund av nationalitet är förbjuden och att medborgarna i de andra medlemsstaterna skall behandlas lika som respektive lands egna medborgare.

Danmark, Finland och Sverige är medlemmar av EU och samtliga nordiska länder är parter till EES-avtalet. Den nordiska arbetsmarknadsöverenskommelsen gäller i första hand fri rörlighet för personer. På detta om-

råde saknar EG utrikeskompetens. Detta innebär att medlemsstaterna kan ingå överenskommelser med tredje land och att medborgarna i tredje land kan få särskilda rättigheter med stöd av dessa överenskommelser. Det finns sålunda inget principiellt hinder för en EU-stat att ingå en överenskommelse om erkännande av examensbevis med en tredje stat.

Enligt artikel 121 a i EES-avtalet skall bestämmelserna i avtalet inte hindra samarbete inom ramen för det nordiska samarbetet, i den utsträckning som ett sådant samarbete inte hindrar att avtalet fungerar tillfredsställande. I EES-avtalet finns även en gemensam förklaring om förhållandet mellan EES-avtalet och gällande avtal. Enligt förklaringen skall EES-avtalet inte påverka rättigheter som är säkerställda genom gällande avtal mellan å ena sidan en eller flera EU-stater och en eller flera EFTA-stater å den andra sidan, förän minst likvärdiga rättigheter har säkerställts inom ramen för EES-avtalet. Den nordiska överenskommelsen undertecknades innan EES-avtalet trädde i kraft. Med stöd av detta har den nordiska överenskommelsen ansetts vara ett sådant gällande avtal som förklaringen avser.

I avtalet från 1994 om anslutningen till EU ingår en gemensam förklaring om nordiskt samarbete (förklaring nr 28). I den konstaterar de avtalsslutande parterna att Finland och Sverige som medlemmar av Europeiska unionen avser att fortsätta sitt nordiska samarbete, både inbördes och tillsammans med andra länder och territorier, i full överensstämmelse med gemenskapsrätten och andra bestämmelser i Maastrichtfördraget.

På grund av det ovan sagda har de nordiska länderna ansett att EG-lagstiftningen inte hindrar ett godkännande av den nordiska överenskommelsen. I samtliga länder har det dock konstaterats att det bör finnas beredskap för ändringar i den nordiska överenskommelsen om det uppkommer problem med tillämpningen till följd av skillnaderna mellan EG-systemet och förfarandet enligt den nordiska överenskommelsen. Enligt artikel 15.1 i överenskommelsen tillsätter Nordiska ministerrådet ett utskott som kan ge förslag till ändringar i överenskommelsen. Enligt det andra stycket i samma artikel skall överenskommelsen utvärderas senast fem år efter dess ikraftträdande.

2. Propositionens organisatoriska och ekonomiska verkningar

Godkännandet av överenskommelsen medför inte några direkta organisatoriska eller ekonomiska verkningar. Överenskommelsens ikraftträdande skulle minska behovet av beslut om jämställande enligt lagen om hög skolestudier utomlands. Å andra sidan ökar arbetsmängden inom statsförvaltningen, eftersom de godkännande och till tjänst utnämmande myndigheterna i större utsträckning än tidigare skulle bli tvungna att utreda och bedöma om en i annat nor-

diskt land avlagd examen motsvarar en i Finland föreskriven examen. Dessa myndigheter blir även tvungna att anordna praktikperioder och lämplighetsprov. Dessa nya uppgifter kommer dock inte att påverka statsförvaltningens nuvarande organisation och inte heller öka de offentliga kostnaderna.

Statsrådets principbeslut av den 27 mars 1991 om förnyande av behörighetsvillkoren för statens tjänster och uppgifter kan under de närmaste åren leda till att de behörighetsvillkor, som kräver i överenskommelsen avsedda studier, minskar i mängd.

DETALJMOTIVERING

1. Överenskommelsens innehåll

Artikel 1. Enligt artikeln tillämpas överenskommelsen på personer, som är medborgare i något nordiskt land och som har genomgått en för deras yrkesutövning eller anställning behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre år. Med högre utbildning avses utbildningar, till vilka de normala antagningsvillkoren utgörs av en allmän eller yrkesinriktad gymnasial utbildning. Överenskommelsen gäller inte personer som omfattas av de tidigare ingångna överenskommelserna, som ingåtts inom hälso- och sjukvården och veterinärväsendet (FördrS 42/1983) och inom skolundervisningen (FördrS 24/1984 och 11/1989)

Artikel 2. Den som i något nordiskt land fått godkännande som yrkesutövare på grund av en utbildning som omfattas av överenskommelsen, har rätt att på villkor som fastställs i överenskommelsen få motsvarande godkännande av alla andra avtalsstater, som har bestämmelser om sådant godkännande. Till godkännandet hör rätten att använda den titel som hör till yrkesutövningen.

Med godkännande myndighet avses också yrkesförbund som har rätt att uppta medlemmar så, att medlemmen får rätt att utöva sitt yrke och använda med yrkesutövningen förbunden titel. Sådant förbund är i Finland t.ex. Finlands Advokatförbund.

Om behörighetsvillkoren för en tjänst enligt bestämmelserna hos en avtalsstat är en nationell utbildning som omfattas av denna överenskommelse, kan en sådan tjänst sökas också av den som har genomgått en utbildning som i stort sett motsvarar den föreskrivna och som till övervägande del har ägt rum i ett annat nordiskt land.

Artiklarna 3—4. Enligt artiklarna kan som villkor för godkännande krävas, att den sökande har tillfredsställande kunskaper om den lagstiftning och de administrativa föreskrifter, som är av särskild betydelse för den sökandes yrkesutövning i denna avtalsstat. Finland kan ytterligare kräva, att den sökande har sådana tillfredsställande kunskaper i finska och svenska som lagstiftningen förutsätter.

Artikel 5. Denna artikel gäller yrkesutövning som förutsättning för godkännande. En avtalsstat kan, om den avtalsstat där utbildningen genomgått, inte kräver särskilt godkännande för yrkesutövning, ställa som villkor att sökanden har utövat yrket i sistnämnda stat i tre års tid under de senaste tio åren. Om sådan yrkesutövning inte har ägt rum kan avtalsstaten kräva att den sökande har utövat yrket i tre års tid innan godkännandet på en av denna avtalsstat godkänd yrkesutövares ansvar.

Artikel 6. Artikeln behandlar komplettering av behörighetsgivande utbildning med

en period av praktiskt yrkesarbete på en godkänd yrkesutövers ansvar. Enligt artikeln kan en avtalsstat när ansökan gäller godkännande för utövande av advokat- eller revisorsyrket, kräva att sökanden tidigare har utövat yrket i minst tre års tid på en härtill godkänd advokats eller revisors ansvar eller har genomgått ett av avtalsstaten anordnat lämplighetsprov. Om valet mellan praktikperiod och lämplighetsprov avgör avtalsstaten.

Artikel 7. Enligt denna artikel kan en avtalsstat, om i ett annat nordiskt land genomgången utbildning är mera än ett år kortare än motsvarande utbildning i ansökningslandet, kräva att sökanden förutom den praktikperiod som krävs enligt artikel 6 har utövat yrket under en högst dubbelt så lång tid som skillnaden mellan utbildningstidernas längd eller genomgått en kompletteringsutbildning, som kan avslutas med kunskapsprov.

Artiklarna 8—9. Dessa artiklar behandlar ansöknings om godkännande och beslutsproceduren. Den godkännande myndigheten skall fatta ett motiverat beslut senast fyra månader efter det ansökningshandlingarna inlämnats. Avslag kan överklagas i enlighet med de allmänna reglerna om ändringssökande. Ett godkännande kan även under vissa förutsättningar återkallas.

Artikel 10. Som villkor för godkännande som självständig yrkesutövare kan inte uppställas, att den sökande är eller blir medborgare i det land där godkännandet söks. Avtalsstaterna kan dock förbehålla överordnande tjänster inom den offentliga förvaltningen och tjänster inom rättsväsendet, åklagarväsendet, exekutionsväsendet, polisen och försvarsmakten samt andra tjänster, som är av betydelse för den nationella säkerheten, åt sina egna medborgare.

Artiklarna 11—12. Enligt dessa artiklar skall vid tillsättning av tjänst i ett nordiskt land tidigare anställning i ett annat nordiskt land likställas med motsvarande tjänstgöring i förstnämnda land. Likaså skall den, som genomgått sin utbildning i ett annat nordiskt land, vara likställd med ansökningslandets egna medborgare i fråga rätten till lön och pension och andra med tjänsten förbundna rättigheter.

Artikel 13. Enligt artikeln skall avtalsstaterna bringa sin lagstiftning i överensstämmelse med de i artikel 2 stycke 5 och artiklarna 10—12 angivna principerna i fråga om statliga tjänster och medverka till att dessa

principer också tillämpas för icke-statliga tjänster. En avtalsstat kan dock behålla i kraft lagar och andra bestämmelser, enligt vilka anställning som domare och allmän åklagare samt anställning på liknande tjänster inom rättsväsendet, åklagarväsendet och exekutionsväsendet är beroende av en prövotid eller godkänt lämplighetsprov. Enligt artikeln kan Finland ställa motsvarande krav på tjänst som allmänt rättsbiträde. Valet mellan prövotid och lämplighetsprov görs av avtalsstaten.

Artiklarna 14—15. I dessa artiklar ingår bestämmelser om utbyte av information och om uppföljning av överenskommelsens tillämpning. Avsikten är att överenskommelsen skall utvärderas senast fem år efter dess ikraftträdande.

Artiklarna 16—18. Dessa artiklar innehåller sedvanliga bestämmelser om överenskommelsens godkännande och ikraftträdande, om depositarien för överenskommelsen och om uppsägning av den. Depositarie för överenskommelsen är Danmark. För Färöarnas, Grönlands och Ålands vidkommande träder överenskommelsen i kraft trettio dagar efter det dessa självstyrelseområden har meddelat att förutsättningarna för överenskommelsens ikraftträdande har uppfyllts.

2. Motivering till lagförslaget

1 §. Paragrafen innehåller en sedvanlig blankettbestämmelse om godkännande av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen.

2 §. I artikel 2 stycke 4 i överenskommelsen bestäms att om en avtalsstat i sin lagstiftning eller i övrigt föreskrivit, att anställning för vissa tjänster kräver en inhemsk utbildning som omfattas av överenskommelsen, kan den tjänsten också sökas av en person som har en utbildning, som i stort sett motsvarar den krävda och som till övervägande del har ägt rum i en annan avtalsstat. En sådan sökande skall bedömas jämbördigt med sökande som fått sin utbildning hos den aktuella avtalsparten.

För verkställigheten av denna bestämmelse föreslås att i denna paragraf intas en bestämmelse, enligt vilket, om behörighetsvillkoren för en tjänst är högskoleexamen eller studentbaserad institutexamen omfattande minst tre års studier, dessa villkor uppfylls för medborgare i de nordiska länderna även av en i ett annat nordiskt land avlagd examen,

som i stort sett motsvarar en sådan i Finland avlagd examen som avses i 1 § överenskommelsen.

I den föreslagna bestämmelsen ingår också den förutsättning som avses i artikel 2 stycke 4 i överenskommelsen, nämligen att i ett annat nordiskt land avlagd examen i stort sett skall motsvara en examen som avlagts i Finland och som krävs för tjänsten. Denna förutsättning gäller examinas motsvarighet beträffande såväl nivå som område ifall för tjänsten krävs viss namngiven examen, och endast beträffande nivån om behörighetsvillkoret inte på detta sätt specificerats. Motsvarigheten beträffande nivå och område bedöms på basis av samma principer som enligt lagen om högskolestudier utomlands. Förutsättningen att examina i stort sett skall motsvara varandra skulle tillåta en mera flexibel jämförelse än enligt lagen om högskolestudier utomlands. Det exakta omfånget av jämförelsen skulle bli beroende av tillämpningspraxis. Den i Finland avlagda examen får dock inte vara mera än en tredjedel längre än den utomlands avlagda examen.

Enligt paragrafens 2 mom. avses med offentlig tjänst tjänst hos staten, kommun eller samkommun och tjänst eller befattning hos självständiga offentlighetsrättsliga inrättningar. Under beredningen av överenskommelsen har det konstaterats att uttrycket offentlig tjänst inte avser kyrkliga tjänster i detta sammanhang. Paragrafens 3 mom. definierar uttrycket offentlig befattning. De två definitionerna motsvarar definitionen i lagen om utlandsstudier.

3 §. Enligt denna paragraf kan den godkännande myndigheten kräva, att den som söker godkännande för yrkesutövning eller en tjänst uppfyller de särskilda villkor som avses i artiklarna 5—8 i överenskommelsen.

4 §. Paragrafen innehåller ett bemyndigande att utfärda förordning.

3. Ikraftträdande

Enligt artikel 16 i överenskommelsen träder den i kraft trettio dagar efter det att samtliga avtalsparter har meddelat det danska utrikesministeriet, som är depositarie för överenskommelsen, att överenskommelsen har godkänts. Avsikten är att den lag som ansluter till propositionen skall träda i kraft samtidigt som överenskommelsen.

4. Behovet av riksdagens samtycke

Överenskommelsens bestämmelser om den tjänstebehörighet som en i ett annat nordiskt land genomgången utbildning medför avviker från Finlands lagstiftning, enligt vilken endast i Finland bedrivna studier medför tjänstebehörighet. Dessa bestämmelser är också i strid med lagen om den tjänstebehörighet som högskolestudier utomlands medför, eftersom det enligt denna lag är statsrådet eller undervisningsministeriet som fattar beslut om jämställande av utomlands bedrivna högskolestudier med i Finland bedrivna studier.

Med stöd av vad som ovan har anförts och i enlighet med 33 § regeringsformen föreslås att

Riksdagen godkänner de bestämmelser som kräver Riksdagens samtycke i den i Köpenhamn den 24 oktober 1990 ingångna överenskommelsen mellan de nordiska länderna om nordisk arbetsmarknad för personer som genomgått en behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier.

Eftersom överenskommelsen innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lag

om godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen mellan de nordiska länderna om nordisk arbetsmarknad för personer som genomgått en behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier

I enlighet med riksdagens beslut bestäms:

1 §

Bestämmelserna i den i Köpenhamn den 24 oktober 1990 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige ingångna överenskommelsen om nordisk arbetsmarknad för personer som genomgått en behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier är, för så vitt de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom överenskommit.

2 §

Om behörighetsvillkoren för en offentlig tjänst eller befattning är högskoleexamen eller studentbaserad institutexamen omfattande minst tre års studier, uppfylls dessa villkor för medborgare i de nordiska länderna även av en sådan i ett annat nordiskt land avlagd examen, som avses i den i 1 § nämnda överenskommelsen och som i stort sett motsvarar en i Finland avlagd examen.

Med offentlig tjänst avses i denna lag tjänst hos staten, kommun eller samkommun samt tjänst och befattning hos en självständig offentligättslig anstalt.

Med offentlig befattning avses i denna lag uppdrag i arbetsavtalsförhållande hos kommun eller samkommun.

3 §

Den godkännande myndigheten, som avses i artikel 2 i den i 1 § nämnda överenskommelsen, kan kräva att en person som söker godkännande för yrkesutövning eller en tjänst uppfyller de särskilda villkor som enligt överenskommelsen kan ställas.

4 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

5 §

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning.

Helsingfors den 5 september 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Utrikesminister *Tarja Halonen*

ÖVERENSKOMMELSE

mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om nordisk arbetsmarknad för personer som genomgått en behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier

Danmarks, Finlands, Islands, Norges på Sveriges regeringar,

som den 6 mars 1982 har slutit avtal om en samnordisk arbetsmarknad,

som enligt artikel 14 i samarbetsavtalet den 23 mars 1962 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige skall eftersträva att bevara och vidareutveckla den gemensamma nordiska arbetsmarknaden,

som anser att möjligheten till rörelsefrihet mellan de nordiska länderna för personer som har genomgått en för ett visst yrke kompetensgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier på heltid skulle gagna den ekonomiska och samhällseliga utvecklingen i dessa länder,

som anser att parternas offentligt reglerade utbildningar för dessa personer är i stort sett likvärdig,

som vill eftersträva en tillräcklig utbildningskapacitet för dessa personer hos varje part samt en så likartad utbildning och lagstiftning som möjligt för dessa personer, och

som anser att införandet av fri rörlighet mellan de nordiska länderna förutsätter ömsesidigt godkännande av all för att visst yrke kompetensgivande utbildning,

har enats om följande:

Tillämpningsområde

Artikel 1

Denna överenskommelse skall tillämpas på personer som är medborgare i ett av de avtalsslutande länderna och som har genomgått en för deras yrkesutövning eller anställning kompetensgivande högre utbildning omfattande minst tre års heltidsstudier.

Överenskommelsen omfattar även personer som har genomgått en av överenskommelsen omfattad utbildning på motsvarande tid på deltid.

Med högre utbildning avses i denna överenskommelse utbildningar till vilka de normala antagningsvillkoren utgörs av en allmän eller yrkesinriktad gymnasial utbildning.

Med utbildningens längd avses i överenskommelsen den omfattning som fastställts i bestämmelser för respektive utbildning.

Överenskommelsen gäller inte personer som redan omfattas av

— avtalet av den 25 augusti 1981 om godkännande av vissa yrkesgrupper för verksamhet inom hälso- och sjukvården och veterinärväsendet

— avtalet av den 3 mars 1982 om gemensam nordisk arbetsmarknad för klasslärare i grundskolan

— avtalet av den 29 september 1986 om gemensam arbetsmarknad för ämneslärare, lärare i praktisk-estetiska ämnen och speciallärare i grundskolan eller

— avtalet av den 29 september 1986 om gemensam arbetsmarknad för ämneslärare och lärare i praktisk-estetiska ämnen i gymnasieskolan (gymnasiet och yrkesläroanstalterna).

Artikel 2

Den som från en av parterna har erhållit legitimation, auktorisation eller annan form av rättsligt godkännande som yrkesutövare på grund av en utbildning som omfattas av överenskommelsen skall ha rätt att, på i denna överenskommelse fastställda villkor, få sin legitimation eller annan form av godkän-

nande godkänd av de andra parter som har bestämmelser om sådant godkännande.

Med godkännandet följer rätten att använda den med yrkesutövningen förenade titeln.

Med godkännande myndighet avses i överenskommelsen också yrkesförbund som enligt nationell lagstiftning har rätt att uppta medlemmar som därigenom dels får rätt att utöva yrkesmässig verksamhet och använda den titel som är förbehållen förbundets medlemmar, dels underställs förbundets disciplinnämnd.

Yrkesutövare, som har utbildats hos en part som inte har särskilda bestämmelser om godkännande för det aktuella yrket, skall ha rätt att få sin utbildning godkänd av de parter som kräver sådant godkännande på de villkor som framgår av artikel 5.

Om en part genom lagstiftning eller andra regler har bestämt att anställning för vissa tjänster kräver en inhemsk utbildning som omfattas av denna överenskommelse kan tjänsterna också sökas av den som har genomgått en utbildning som i stort sett motsvarar den föreskrivna och som till övervägande del har ägt rum hos en annan part. Sådant sökande skall bedömas som jämbördig med sökande som har genomgått den utbildning som den aktuella parten har anordnat under förutsättning att de i artikel 4 angivna villkoren på språkkunskaper är uppfyllda.

Allmänna villkor

Artikel 3

En part kan som villkor för godkännande kräva att den sökande har tillfredsställande kunskap om lagstiftning och administrativa föreskrifter av särskild betydelse för vederbörandes yrkesutövning hos parten. Sådana krav skall ligga inom gränserna för vad som är nödvändigt och tillräckligt för att på ett försvarligt sätt kunna utföra det konkreta yrkesarbetet.

Artikel 4

Danmark, Norge och Sverige kan som villkor för godkännande kräva att den sökande har tillfredsställande kunskaper i danska, norska eller svenska.

Finland och Island kan som villkor för godkännande kräva att den sökande har tillfredsställande kunskaper i finska respektiva isländska.

Finland kan i stället för kunskaper i finska kräva att den sökande har tillfredsställande kunskaper i svenska när detta krävs i enlighet med finsk lagstiftning. Under samma förutsättningar kan Finland kräva att en sökande har tillfredsställande kunskaper i både finska och svenska.

Särskilda villkor

Artikel 5

En part kan, när särskilt godkännande för yrkesutövning inte krävs av den part där den sökande genomgått sin utbildning, ställa som villkor för godkännande att den sökande har utövat yrket i upp till tre år inom loppet av de senaste tio åren hos den sistnämnda parten.

Har den i första stycket nämnda yrkesutövningen inte ägt rum kan det krävas att den sökande skall ha utövat yrket i upp till tre år på en av den aktuella parten godkänd yrkesutövares ansvar innan godkännande kan meddelas.

Har den sökande blivit godkänd av en tredje part behandlas ansökningsen som om den sökande fått godkännande av den part där utbildningen genomgicks.

Artikel 6

En part kan, när godkännande av yrkesutövning förutsätter att den kompetensgivande utbildningen kompletteras med en period av praktiskt yrkesarbete på en godkänd yrkesutövares ansvar, kräva en praktikperiod av motsvarande längd hos den andra parten.

Har den sökande inte genomgått en praktikperiod i enlighet med föreskriften i första stycket eller är praktikperioden kortare än den som krävs av den part där godkännande söks, kan denna part kräva att den bristande praktikperioden fullgörs på en av den aktuella parten godkänd yrkesutövares ansvar.

En part kan dock alltid, när ansökan gäller godkännande för utövande av yrke som advokat eller revisor, kräva att den sökande tidigare har utövat yrket i upp till tre år på en av den aktuella parten godkänd advokats eller revisors ansvar eller har genomgått ett av parten anordnat lämplighetsprov. Vidare kan Danmark ställa motsvarande krav på den som söker tjänst som "landinspektör". Parten avgör själv om praktikperiod eller lämplighetsprov skall tillämpas.

Artikel 7

En part kan, för den händelse den sökandes behörighetsgivande utbildning är mer än ett år kortare än den som krävs av denna part, som villkor för godkännande kräva

att den sökande utöver en eventuell praktikperiod, jfr artikel 6, antingen har utövat yrket hos en annan part under en period som kan vara högst dubbelt så lång som skillnaden i utbildningstidens längd hos den part där godkännande sökes och längden på den utbildning sökande har genomgått eller utövat yrket på en av parten godkänd yrkesutövares ansvar under motsvarande period

eller

att den sökande genomgår en av parten anordnad kompletteringsutbildning, som eventuellt kan avslutas med kunskapsprov.

Ansökning om godkännande och beslutsprocedur

Artikel 8

Den som söker godkännande under åberopande av denna överenskommelse skall inför den godkännande myndigheten styrka att han uppfyller villkoren i överenskommelsen.

Godkännande skall meddelas sökande som uppfyller ovan nämnda villkor, om det inte föreligger omständigheter som kan medföra återkallande av godkännandet, jämför artikel 9.

Den godkännande myndigheten skall senast 4 månader efter att de för ansökans behandling nödvändiga dokumenten och upplysningarna inlämnats fatta ett motiverat beslut. Avslag kan av den sökande överklagas hos högre myndighet i enlighet med partens allmänna regler om överklagande.

Parternas godkännande myndigheter skall lämna varandra alla de upplysningar som behövs i anledning av gjorda ansökningar om godkännande. De skall även underrätta varandra om godkännande som meddelas med stöd av denna överenskommelse.

Återkallande av godkännande m.m.

Artikel 9

Har godkännande återkallats av den part, som ursprungligen meddelade detsamma, kan godkännande som senare meddelats av en annan part också återkallas. I övrigt får ett senare meddelat godkännande endast

återkallas i enlighet med bestämmelserna hos den part som meddelat detsamma, dock att hänsyn därvid får tas till hos annan part begånget brott eller ådagalagd oskicklighet eller uppen bar olämplighet vid utövandet av verksamheten.

Blir yrkesutövare, som vunnit godkännande hos flera av parterna, hos någon av dessa föremål för judicell eller disciplinär åtgärd i anledning av sin yrkesverksamhet därstädes eller återkallas för yrkesutövaren utfärdat godkännande, skall den godkännande myndigheten hos den eller de andra parterna underrättas om åtgärden eller återkallelsen samt om skälen därför. Sådan underrättelse skall också ske om yrkesutövaren fått vidkännas inskränkning i rätten att utöva sin verksamhet.

Medborgarskap och anställning som arbetstagare m.m.

Artikel 10

Godkännande som självständig yrkesutövare under åberopande av denna överenskommelse kan inte göras avhängigt av att den sökande har eller erhåller medborgarskap i det land, i vilket godkännelse sökes.

Anställning på en tjänst, som förutsätter att en av de utbildningar som överenskommelsen omfattar har genomgåts, kan som regel inte göras avhängigt av att den sökande har eller erhåller medborgarskap i det land, i vilken tjänsten sökes.

Överordnade tjänster inom den offentliga förvaltningen och tjänster inom rättsväsendet, åklagarväsendet, exekutionsväsendet, polisen och försvaret samt tjänster i övrigt, som är av betydelse för den nationella säkerheten, kan dock av parterna förbehållas egna medborgare.

Artikel 11

Tidigare anställning inom ett område som regleras av denna överenskommelse, bör vid tillsättning av tjänst hos en annan part likställas med motsvarande tjänstgöring utförd hos denna part.

Artikel 12

Den, som har fått anställning hos en annan part är den, hos vilken vederbörande har genomgått sin utbildning, bör vara likställd med partens egna medborgare vad angår rätten till lön och pension samt övriga med tjänsten förbundna rättigheter.

Artikel 13

Var och en av partena skall, i största möjliga utsträckning, genomföra ändringar i sin lagstiftning i överensstämmelse med de i artikel 2, femte stycket, och artiklarna 10—12 angivna principerna så vitt angår de statliga tjänsterna, och medverka till att dessa principer tillämpas också på icke-statliga tjänster.

En part kan dock införa eller upprätthålla lagar och andra rättsliga regler enligt vilka anställning som domare och åklagare samt anställning på liknande tjänster inom rättsväsendet, åklagarväsendet och exekutionsväsendet är avhängigt av en tillfredsställande provotid, som dock inte må överstiga tre år, eller ett godkänt lämplighetsprov. Finland kan ställa motsvarande krav för anställning på tjänst till allmänt rättsbiträde. Parten bestämmer om provotid eller lämplighetsprov skall tillämpas.

Övriga bestämmelser

Artikel 14

När det gäller anställning av personer, som omfattas av denna överenskommelse, skall man följa bestämmelserna i överenskommelsen och protokollet den 6 mars 1982 om gemensam nordisk arbetsmarknad samt de riktlinjer för nordisk arbetsförmedling som fastställts för dess tillämpning.

De godkännande myndigheterna bör fortlöpande lämna varandra och Nordiska arbetsmarknadsutskottet uppgifter och upplysningar, som är av betydelse för bedömningen av utvecklingen på arbetsmarknaden för berörda yrkesgrupper.

Artikel 15

Partena skall i samverkan följa tillämpningen av överenskommelsen och vidta de ändringar och göra de tillägg i denna vartill utvecklingen kan ge anledning. Med hänsyn härtill tillsätter Nordiska ministerrådet ett rådgivande utskott som kan ge förslag till ändringar i och tillägg till överenskommelsen. Parternas godkännande myndigheter kan vidare rådgöra med utskottet om tolkningen av överenskommelsen.

Överenskommelsen skall utvärderas senast 5 år efter dess ikraftträdande.

Ikraftträdande

Artikel 16

Överenskommelsen träder i kraft 30 dagar efter den dag, då samtliga parter har meddelat det danska utrikesministeriet att överenskommelsen har godkänts.

För Färöarnas, Grönlands och Ålands vidkommande träder överenskommelsen i kraft först 30 dagar efter det att Danmarks respektive Finlands regering har meddelat det danska utrikesministeriet om att Färöarnas landsstyre och Grönlands hjemmestyre respektive Ålands landskapsstyrelse har meddelat, att överenskommelsen skall träda i kraft för Färöarna och Grönland respektive Åland.

Färöarna och Grönland kan som villkor för godkännande kräva, att en sökande har tillfredsställande kunskap i det färöiska och det grönländska språket.

Det danska utrikesministeriet meddelar de övriga parterna om mottagandet av dessa meddelanden och om tidpunkten för överenskommelsens ikraftträdande.

Artikel 17

En part kan säga upp denna överenskommelse genom skriftligt meddelande härom till det danska utrikesministeriet, som underrättar de övriga parterna om mottagandet av meddelandet och om dess innehåll.

En uppsägning gäller endast den part, som har verkställt den, och den får verkan sex månader efter den dag, då det danska utrikesministeriet mottagit meddelandet om uppsägningen.

Artikel 18

Originaltexten till denna överenskommelse deponeras hos det danska utrikesministeriet, som tillställer de övriga parterna bestyrkta kopior.

Till bekräftelse härav har de vederbörligen befullmäktigade ombuden undertecknat denna överenskommelse.

Som skedde i Köpenhamn den 24 oktober 1990 i ett exemplar på danska, finska, isländska, norska och svenska språken, vilka samtliga texter har samma giltighet.

PROTOKOLL

Samtidigt med undertecknandet av överenskommelsen om nordisk arbetsmarknad för personer, som har genomgått en behörighetsgivande högre utbildning omfattande minst tre års studier, har vi undertecknande befullmäktigade ombud enats om följande protokoll, som skall anses vara en del av överenskommelsen:

1. Parterna anser att det är viktigt att fortsätta utbyggnaden av den gemensamma nordiska arbetsmarknaden så att man kan uppnå att ingen nordisk medborgare hindras från att få anställning i ett annat nordiskt land på det område som han är utbildad för.

Parterna vill därför sträva efter att den idag daterade överenskommelsen blir godkänd, och att de ändringar i den nationella lagstiftningen, som överenskommelsen förutsätter, blir genomförd senast den 1 juli 1991.

2. Med överenskommelsen har ställning inte tagits till frågan om ömsesidigt akademiskt erkännande av högre utbildning, varmed menas nordiska medborgares rätt att få sin hittillsvarande högre utbildning godkänd som en del av en grundutbildning eller som behörighet för forskarutbildning vid en högskoleenhet eller forskningsinstitution i ett annat nordiskt land.

3. Parterna noterar, att definitionen av högre utbildning i överenskommelsen artikel 1, andra stycket, får av Danmark tolkas med hänsyn till EG-reglerna på motsvarande område.

4. Parterna är eniga om att bestämmelsen i artikel 2, första stycket, också omfattar den, som hos en av parterna har uppnått legitimation, auktorisation eller någon annan liknande form av godkännande för yrkesverksamhet på grundval av en icke-nordisk utbildning.

5. Danmark avser att på grund av ömsesidighet administrera bestämmelserna i artikel 3 liberalt.

6. Överenskommelsen av den 26 december 1973 med tilläggsprotokoll av den 28 juni 1990 mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige om samordning av pensionsrättigheterna till följd av statliga pensionsregler tillämpas vid fastställande av pensionsrättigheterna i förhållande till artikel 12 för medborgare från de fyra nämnda länderna, som erhåller statlig tjänst i de andra länderna.

7. Parterna är eniga om att ålägga det i artikel 15 omtalade rådgivande utskottet uppgiften att följa utvecklingen av den nationella tillämpningen och tolkningen av överenskommelsen och att uppmärksamma om att varje part bör utpeka en central myndigheter, som skall följa denna utveckling.

Originaltexten till detta protokoll skall deponeras hos det danska utrikesministeriet, som tillställer de övriga parterna bestyrkta kopior härav.

Till bekräftelse härav har de vederbörligen befullmäktigade ombuden undertecknat detta protokoll.

Som skedde i Köpenhamn den 24 oktober 1990 i ett exemplar på danska, finska, isländska, norska och svenska språken, vilka samtliga texter har samma giltighet.